

הסברים לפרק חשיבה מילולית 2

מילים וביטויים

1. התשובה הנכונה היא : (4).
2. התשובה הנכונה היא : (1).
3. התשובה הנכונה היא : (1).
פירוש המילים 'לנוכח' 'לעומת' ו'לנגד' הוא : מול.
פירוש המילה 'לרבות' היא : כולל.
4. התשובה הנכונה היא : (4).
פירוש המילים 'ההינ' 'הרהיב' ו'העז' הוא : אזר אומץ, מצא אומץ בליבו (לעשות דבר מה).
פירוש המילה 'הזם' הוא : הפריך.

אנלוגיות

5. התשובה הנכונה היא : (2).
היחס בין המילים : "דבר מובן מאליו הוא דבר שאין צורך להסביר אותו".
בדיקת התשובות :
תשובה (1) : האם דבר מרשים הוא דבר שאין צורך להתפעל ממנו? לא.
(דבר מרשים הוא דבר שמעורר התפעלות אצל אחרים)
תשובה (2) : האם אדם בריא הוא אדם שאין צורך לאשפו אותו? כן.
תשובה (3) : האם אדם נואש הוא אדם שאין צורך לעודד אותו? לא.
(אדם נואש הוא אדם חסר תקווה. דווקא יש צורך לעודד אותו)
תשובה (4) : האם אדם עקשן הוא אדם שאין צורך לוותר עליו? לא.
(אדם עקשן הוא אדם שבעצמו אינו נוטה לוותר)
6. התשובה הנכונה היא : (3).
היחס בין המילים : "דבר שנותר הוא דבר שמישהו אחר השאיר אותו".
בדיקת התשובות :
תשובה (1) : האם אדם שנלווה הוא אדם שמישהו אחר הלך איתו? לא.
(האדם שנלווה הוא זה שהצטרף לאדם האחר (בהליכה). לא האחר הצטרף אליו להליכה)

- תשובה (2): האם אדם שנצרך הוא אדם שמישהו אחר צעק (עליו)? לא.
 (הסיבה שאדם נצרך יכולה להיות שהוא (עצמו) צעק)
 תשובה (3): האם דבר שהוֹזַז הוא דבר שמישהו אחר הסיט אותו? כן.
 תשובה (4): האם אדם שפעל הוא אדם שמישהו אחר הניא אותו? לא.
 (אם אדם פעל, הרי שאף אחד לא הניא אותו מלפעול).

7. התשובה הנכונה היא: (1).

- לסוכך על משהו פירושו לכסות אותו.
 היחס בין המילים: "לסוכך על דבר-מה פירושו להפוך דבר זה להיפך מחשופ".
 בדיקת התשובות:
 תשובה (1): האם למהול דבר-מה פירושו להפוך דבר זה להיפך ממרוכז? כן.
 תשובה (2): האם לטרונף דבר-מה פירושו להפוך דבר זה להיפך ממעורבב? לא.
 (ההיפך הוא הנכון. לטרונף משהו פירושו לערבב אותו)
 תשובה (3): האם ללוש דבר-מה פירושו להפוך דבר זה להיפך ממרודד? לא.
 (ללוש ולרדד הם שני תהליכים נפרדים ושונים בעיבוד הבצק)
 תשובה (4): האם לחלוט דבר-מה פירושו להפוך דבר זה להיפך ממורתח? לא.
 (לחלוט דבר מה פירושו לשים אותו בתוך מים רותחים).

8. התשובה הנכונה היא: (2).

- אצטבה היא מדף.
 היחס בין המילים: "אצטבה משמשת כדי לשים דבר מה על גביה".
 בדיקת התשובות:
 שימו לב שהטינו את מילת היחס הכללית "על גבי" לגוף נקבה, כדי שיתאים למילה הימנית בצמוד. בהתאם, נתאים כל מילה שמאלית בתשובות למילה הימנית.
 תשובה (1): האם דלת משמשת כדי לשים דבר מה בעדה? לא.
 (המילה "בעד", בהקשר שלפנינו פירושה "דרך". דלת אינה משמשת כדי שישומו משהו דרכה, אל אכדי לסגור חדר ולמנוע מעבר דרכה)
 תשובה (2): האם קופסה משמשת כדי לשים דבר מה בתוכה? כן.
 תשובה (3): האם גדר משמשת כדי לשים דבר מה סביבה? לא.
 (הגדר היא זו שנמצאת סביב משהו אחר)
 תשובה (4): האם מפתן משמש כדי לשים דבר מה בחוץ (מחוץ אליו)? לא.
 (מפתן הוא סף. הוא מפריד בין החוץ לבין הפנים)

9. התשובה הנכונה היא : (3).

משלח יד הוא עיסוק, מקצוע. הסבה של משהו הוא הפיכתו למשהו אחר. היחס בין המילים : "הסבה מקצועית היא שינוי משלח היד".

בדיקת התשובות :

(בבדיקת התשובות נשמור על הסדר – נתחיל מהמילה השמאלית) :

תשובה (1) : האם תרגום הוא שינוי ההבנה? לא.

(תרגום מסייע להבנה של מי שאינו מכיר שפה מסוימת)

תשובה (2) : האם הפקעה היא שינוי הנכס? לא.

(הפקעה היא לקיחה בכוח של נכס מבעליו)

תשובה (3) : האם העתקה היא שינוי המקום? כן.

(פירוש נוסף של המילה "העתקה" (בנוסף לפירוש הנפוץ של שכפול של משהו)

הוא שינוי המיקום של דבר מה)

תשובה (4) : האם התבדות היא שינוי התקווה? לא.

(התבדות – בהקשר של תקווה – היא גילוי שדבר שחשבת לנכון או שקיווית

אליו לא התקיים)

10. התשובה הנכונה היא : (2).

היחס בין המילים : "אסר משהו פירושו שם אותו בכלא".

בדיקת התשובות :

תשובה (1) : האם בישל משהו פירושו שם אותו במטבח? לא.

(בישול היא פעולה שמתבצעת על משהו (המזון) במטבח, אבל היא אינה פעולה של

לקיחת משהו והצבתו במטבח.)

תשובה (2) : האם השרה משהו פירושו שם אותו בנוזל? כן.

תשובה (3) : האם הבריח משהו פירושו שם אותו במנעול? לא.

(הבריח פירושו סגר משהו באמצעות בריח, שהוא סוג של מנעול)

תשובה (4) : האם ליפף משהו פירושו שם אותו בחבל? לא.

(פעולת הליפוף מתבצעת על החבל עצמו.)

החלפת אותיות

11. התשובה הנכונה היא : (3).

השלשה המתאימה היא ש.ק.פ.

השלשה ת.א.ר מתאימה רק לתשובות (2) ו-(3).

12. התשובה הנכונה היא : (1).

השלשה המתאימה היא א.צ.ל.

השלשה ע.ב.ר מתאימה רק לתשובות (1) ו-(2).

13. התשובה הנכונה היא : (1).

השלשה המתאימה היא ש.ע.ל.

השלשה צ.ע.ד מתאימה רק לתשובות (1) ו-(3).

14. התשובה הנכונה היא : (1).

השלשה המתאימה היא א.ח.ר.

השלמת משפטים

15. התשובה הנכונה היא : (4).

תיאורה של מלחמת וייטנאם בספר לוקה בחסר (כלומר, **התיאור אינו מספיק**): הוא כתוב מן הזווית הצרה של ההיסטוריה הצבאית, ומתעלם מהקשרים כלכליים, פוליטיים וחברתיים (כלומר, **חסרים דברים רבים בתיאור**), שהיעדרם מונע מן הקורא להבין את משמעויות המלחמה ותוצאותיה (כלומר, **התיאור החסר פוגם בהבנה**).

16. התשובה הנכונה היא : (2).

שימו לב למילה "אינם" לפני הרווח השלישי!

מקרב תומכי התכנית הכלכלית, אפילו הנלהבים אינם מכחישים שיש לה כמה חסרונות (כלומר, **כל תומכי התוכנית, אפילו התומכים הגדולים ביותר, מודים שיש לה כמה חסרונות**).

17. התשובה הנכונה היא : (3).

בחברה הזוקינית, כמו גם בחברה הקורלית, שולטים תמיד כמה נסיכים במקביל (כלומר, **בשתי החברות כמה נסיכים**). השוני בין שתי התרבויות בא לידי ביטוי בכך (כלומר, **למרות הדמיון יש גם שוני מסוים**, והוא:) שבחברה הזוקינית תמיד יש נסיך אחד שמצליח להשליט את מרותו על האחרים, ובחברה הקורלית אין שום נסיך שסמכותו גוברת על סמכותו של נסיך אחר (כלומר, **אצל הזוקינים יש שליט על, ואצל הקורלים אין**).

18. התשובה הנכונה היא : (4).

יש הטוענים כי העובדה שקשה להשיג דברים מסוימים גורמת לאדם לרצותם בכל מחיר ולהתעלם מאיכותם האמתית (כלומר, **נדירות של דבר גורמת לו להיראות טוב יותר ממה שהוא באמת**). להיטותי אחר הפרי הנדיר אנונה היא דוגמה אופיינית לכך, שכן טעמו אינו עולה על טעמם של פירות אחרים (כלומר, **אני מאוד רוצה לאכול אנונה, למרות שאיכותה אינה שונה משאר הפירות**), ולו יכולתי לאכול ממנו בכל עת כאוות נפשי, אין ספק שלא הייתי רואה בו מעדן (כלומר, **כיוון שהוא נדיר, ייחסתי לו איכות הרבה יותר גבוהה מאיכותו האמתית**).

19. התשובה הנכונה היא: (3).

חוקרים ששיערו כי לעופפים יש יכולת זיכרון, ערכו ניסוי במטרה לבדוק את ההשערה. (כלומר, **השערת החוקרים היא כי יש להם זיכרון**) במהלך הניסוי השמיעו לנשים הרות שיר ילדים מסוים פעמים רבות, וזמן מה לאחר הלידה שאלו כל אם אם תינוקה מגלה יחס מיוחד כלפי שיר זה (כלומר, **החוקרים סבורים שיחס מיוחד לשיר מצביע על כך שהם זכרו אותו**). לאור העובדה שבניגוד לציפיות החוקרים ענו האימהות על שאלה זו בשלילה (כלומר, **לפי האמהות לא היה יחס מיוחד לשיר, ולכאורה, הדבר מצביע על כך שאין זיכרון לעופפים**), יש מקום לבדוק אם ייתכן שאמנם קיים יחס כזה, אך האמהות לא היו מסוגלות לזהותו (כלומר, **זה עדיין לא מוכיח שלתינוקות אין זיכרון, כי המחקר מבוסס על תשובת האם, וייתכן שהאמהות לא שמו לב לכך. כדי להגיע למסקנה מבוססת יותר יש לברר עניין זה**).

היגיון

20. התשובה הנכונה היא: (4).

נתון כי חברת המזרנים יצאה במסע פרסום, שמייד לאחריו עלו המכירות. עוזי תלה את עליית המכירות במסע הפרסום. עלינו למצוא מה מחליש את מסקנתו.

תשובה (1): מחזק. אם לפני שנה עלו מחירי המזרנים, היינו מצפים שהמכירות יישארו נמוכות כל עוד המחירים גבוהים. אם פתאום חלה עלייה פתאומית על אף שלא הייתה ירידת מחירים, כנראה שצריך לייחס עלייה זו למסע הפרסום.

תשובה (2): מחזק. הצגתו של מוצר במסע פרסום כמועיל לבריאות היא סיבה הגיונית לעלייה במכירות.

תשובה (3): מחזק. הסבר זה שולל הסבר חלופי. ניתן היה לטעון, ששוק המזרנים הוא שוק עונתי, וכי כל שנה בתקופה זו (למשל, תקופת החגים או בוא החורף), יש עלייה במכירות של כל המזרנים. שלילה של הסבר חלופי מחזקת את הסברו של עוזי.

תשובה (4): מחליש. אם החברה המתחרה העלתה מחירים, ייתכן שזהו ההסבר לעלייה במכירות של "עוזי ובנו". הסבר חלופי לעלייה במכירות מחליש את הסברו של עוזי. זו התשובה הנכונה.

21. התשובה הנכונה היא: (2).

אנו נשאלים איזו מבין הטענות שבתשובות נובעת משתי הטענות שבנתונים. נתון כי:

- כל הטווסים מתוסכלים

- אין רמאים מתוסכלים (כלומר, כל הרמאים אינם מתוסכלים)

נבדוק על מי שואלים בכל תשובה:

תשובה (1): רק הטווסים אינם רמאים. כיוון שהטענה מתחילה ב"רק" היא אינה מדברת על כל הטווסים אלא על כל מי שאינו טווס. מן הנתונים לא ניתן ללמוד על כל מי שאינו טווס, ולכן תשובה זו נפסלת.

תשובה (2): אין טווסים רמאים (כלומר, כל הטווסים אינם רמאים). הטענה מדברת על כל הטווסים, ולכן נבדוק מה ניתן ללמוד עליהם מן הנתונים. לפי הנתון הראשון, כל הטווסים מתוסכלים. מה ניתן ללמוד מן הנתון השני על הטווסים המתוסכלים? לפי הנתון השני כל המתוסכלים אינם רמאים, ולכן הטווסים המתוסכלים גם הם אינם רמאים. מכאן, שהטענה שבתשובה (2) נובעת מן הנתונים. זו התשובה הנכונה, ואין צורך להמשיך ולבדוק.

22. התשובה הנכונה היא: (3).

נתונים שלושה אחרים שגיליהם שונים, והם משקרים תמיד.
 אנו נשאלים מה ייתכן שאמר אחד האחים (עמוס), והתשובות כולם עוסקות בסדר הגילאים. לפיכך, ננסה לסדר את האחים על פי גיליהם:
אם גידי אומר לרמי: "אני מבוגר ממך", וידוע שגידי שקרן, הרי שהמציאות היא **שרמי דווקא מבוגר מגידי**. אם רמי אינו הבכור, הרי שאם הוא מבוגר מאח אחד (גידי) הוא גם חייב להיות צעיר מאח אחד. מכאן, **שרמי צעיר מעמוס**.
 סדר הגילאים הינו כזה: עמוס (המבוגר) ← רמי □ גידי (הצעיר).
 אם אנו נשאלים איזו מבין האמירות שבתשובות ייתכן שעמוס אמר, הרי שאנו מחפשים אמירה שקרית (כי נתון שכל האחים שקרנים). רק בתשובה (3) יש אמירה שקרית. עמוס אומר: "אני צעיר מגידי". זו התשובה הנכונה.

23. התשובה הנכונה היא: (2).

אנו נשאלים מה נכון בהכרח לגבי שורה שבה חמישה כדורים בצבעים אדום וצהוב. ננסה לנתח את הנתונים במידת האפשר, ואז נבדוק את התשובות.
 - **ניתוח הנתון הראשון**: אם לאחר שהוציאו כדור אחד (האמצעי) נשארו 2 אדומים ו- 2 צהובים, אנו יכולים להסיק שהיו שלושה כדורים מצבע אחד, ושני כדורים מצבע אחר. מכיוון שאנו לא יודעים מה היה צבעו של הכדור שהוציאו, איננו יודעים מאיזה צבע יש שלושה כדורים, ומאיזה צבע יש רק שניים.
 - **ניתוח הנתון השני**: אם יוציאו כדור אחד (הימני), יישארו שלושה כדורים צהובים ואחד אדום. בצירוף לנתון הראשון אנו מבינים כי **בשורה היו שלושה כדורים צהובים ושניים אדומים**.
 לפי הנתון הראשון אנו יודעים שהכדור האמצעי הוא **צהוב** (כי כשהוציאו אותו נשארו שניים אדומים ושניים צהובים), ושהכדור הימני הוא **אדום** (כי כשהוציאו אותו נשארו שלושה צהובים ואחד אדום). הנה כך:

נשאר לנו לשבץ שני כדורים צהובים וכדור אחד אדום, אך עוד לא ידוע כיצד.
 כעת, נבדוק תשובות:

תשובה (1): אם הכדור הקיצוני משמאל צהוב. אזי יישארו לנו עוד שני כדורים לשבץ: אחד אדום ואחד צהוב. אין לדעת מה יהיה צבע הכדור הסמוך לכדור הקיצוני משמאל. תשובה זו נפסלת.

תשובה (2) : אם הכדור הקיצוני משמאל אדום. הרי ששיבצנו כבר את שני האדומים, ונשארו לנו עוד שני צהובים לשבץ בשני המקומות שנותרו. מכאן, שהכדור הסמוך לכדור הקיצוני משמאל אכן חייב להיות צהוב. זוהי התשובה הנכונה.

24. התשובה הנכונה היא : (1).

אנו מקבלים כללים להתנהגותם של שוקי ורחל, כאשר הם נכנסים לבית. נתחיל מן המצב הנתון ונלמד ממנו :

- הם נכנסו לבית בזה אחר זה (לא ידוע באיזה סדר).

- בבית יש רק חלון אחד.

- שוקי הניף דגל על גג הבית.

מן המצב הנתון (שוקי הניף דגל), ניתן ללמוד על מה שהתרחש : כששוקי נכנס הביתה, החלון היה פתוח (רק במקרה זה הוא מניף דגל). מכאן אנו מסיקים שרחל לא נכנסה לפניו, כי לו הייתה נכנסת לפניו, הייתה סוגרת את החלון. מכאן, ש**רחל נכנסה אחרי שוקי**. כיוון שרחל סוגרת חלון אם הוא פתוח, הרי שלאחר שנכנסו שניהם (קודם שוקי ואז רחל) החלון חייב להיות סגור.

המצב המתואר בתשובה (1) בלתי אפשרי, וזו התשובה הנכונה.

25. התשובה הנכונה היא : (4).

דני סבור שרק ורדים יכולים להיות ריחניים (כלומר, **כל דבר ריחני הוא ורד**), ושכל **הפרחים הצהובים הם גרברות**.

פרח שיוכיח ששתי הסברות של דני מוטעות הוא פרח שמקיים, בכל אחת מן הסברות, את התנאי ואינו מקיים את התוצאה.

כלומר, על הפרח **האחד** שקיים, שנתון לגביו שהוא סותר את שני הנתונים, אנו יודעים בוודאות את התכונות הבאות : הוא **ריחני**, אבל **אינו ורד** (כדי לסתור את הסברה הראשונה) וכמו כן, הוא **פרח צהוב**, **שאינו גרברה** (כדי לסתור את הנתון השני).
נבדוק תשובות :

תשובה (1) : גרברה כתומה שאינה ריחנית. לא ייתכן. אנו יודעים שהפרח האחד הנתון בשאלה חייב להיות **לא גרברה**.

תשובה (2) : ורד צהוב שאינו ריחני. לא ייתכן. אנו יודעים שהפרח האחד הנתון בשאלה **אינו ורד**, ודווקא כן **ריחני**.

תשובה (3) : גרברה לבנה וריחנית. לא ייתכן. אנו יודעים שהפרח האחד הנתון בשאלה חייב להיות **לא גרברה**, לא לבן כי הוא **צהוב**, וגם **לא ריחני**.

תשובה (4) : נורית צהובה וריחנית. בהחלט ייתכן. הפרח האחד הוא בוודאות **לא גרברה**, וייתכן שהוא נורית. הוא חייב להיות **צהוב וריחני**.

הבנת הנקרא

26. התשובה הנכונה היא : (2).

על אף שבימינו משתמשים במילה "מחוז" במשמעות של "אזור", הרי שהפירוש הסביר ביותר שאליו התכוון מחבר הטקסט המקראי הוא "נמל". אנו למדים זאת מן התרגומים העתיקים של התנ"ך לארמית (שורה 7) וליוונית (שורה 6), שבהם תרגמו את המילה העברית "מחוז" למילה "נמל", בשתי השפות. למעשה, אפילו עד המאה ה-16 (שורה 13) השתמשו במילה "מחוז" במשמעות של "נמל".

27. התשובה הנכונה היא : (3).

בשורה (7) נאמר כי החוקרים בדקו וגילו כי המתרגמים של התנ"ך לארמית תרגמו את המילה העברית "מחוז" למילה הארמית "מחוזא". כדי לדעת מה פירוש המילה "מחוזא" בארמית, חיפשו החוקרים כתבים אחרים בארמית, שבהם מצוינת המילה "מחוזא". מכך שבכתבים אלו המילה "מחוזא" פירושה "נמל", הסיקו החוקרים, כי מתרגמי המקרא לארמית הבינו את המילה "מחוז" במשמעות של "נמל".

28. התשובה הנכונה היא : (1).

אנו נשאלים על הקשר בין צורת הסמיכות של מילה לבין איתור מקורה. בפסקה השלישית מסופר על כך שכאשר מילה הגיעה אל העברית מן הארמית, הדבר נעשה תחת כללים נוקשים, כלומר, לא היו יוצאים מן הכלל הזה. למשל, כל המילים מארמית במשקל **פְּעוּלָא** עברו גם בנפרד וגם בנסמך לצורה העברית **פְּעוּל**, (בשונה ממילים שלא הגיעו מן הארמית, שבהן בסמיכות הופך הקמץ לשווא, ומתקבל **פְּעוּל**. למשל: המילה קָבוּד בסמיכות הופכת לִקְבוּד האדם', ומכאן **שְׁלָא** סביר שהגיעה מארמית). משום כך, הנאמר בתשובה (1) הוא נכון: בדומה למילה 'קָבוּד' המובאת כדוגמה בפסקה השלישית, גם המילה 'מְלוּן' משתנה בסמיכות (האות מ' מקבלת שווא במקום קמץ), ולכן **לא סביר** שמקורה בארמית.

29. התשובה הנכונה היא : (4).

בשורה 27 נאמר הדבר בפירוש: "המילה הכנענית הקדומה היא כנראה מקור המילה העברית 'מחוז', וגם מקור המילה הארמית 'מחוזא'".

30. התשובה הנכונה היא : (1).

מטרת הטקסט מוזכרת כבר בתחילתו: "המילה 'מחוז' נזכרת במקרא פעם אחת ויחידה... חוקרים ופרשנים שביקשו להתחקות אחר מקורה...". הפסקה השנייה עוסקת כולה בניסיונותיהם של החוקרים להתחקות אחר פירוש המילה, כפי שעולה מתוך תרגומים לשפות אחרות. הפסקה השלישית עוסקת בניסיונות החוקרים להעלות השערות בדבר מקור המילה, לאחר שהובהר פירושה. הפסקה הרביעית מציגה את מסקנת החוקרים: מקור המילה המקראית 'מחוז' הוא כנראה המילה הכנענית 'מְאוּז'.